

IOSUD – UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI

Școala doctorală de Științe socio-umane

TEZĂ DE DOCTORAT

SUMMARY

**THE TRAVELOGUE IN
CONTEMPORARY ROMANIAN
LITERATURE. FEATURES OF
BIOGRAPHICAL WRITING AND
IDENTITY ISSUES**

Doctorand,

Lucia-Luminița CIUCĂ

Conducător științific,

Prof. univ. dr. Simona ANTOFI

Seria U2: Filologie-Română Nr.18

GALAȚI

2019

IOSUD – UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI

Școala doctorală de Științe socio-umane

TEZĂ DE DOCTORAT

**THE TRAVELOGUE IN CONTEMPORARY ROMANIAN LITERATURE. FEATURES OF
BIOGRAPHICAL WRITING AND IDENTITY ISSUES**

Doctorand

Lucia-Luminița CIUCĂ

Președinte

Prof univ.dr. Nicoleta IFRIM

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Conducător de doctorat,

Prof univ.dr. Eugenia-Simona ANTOFI

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Referent oficial

Cercet. științific gr. I dr. Laura-Eveline BĂDESCU

**Institutul de Istorie și Teorie Literară „George
Călinescu” din București**

Referent oficial

Cercet. științific gr. I dr. Lucian CHIȘU

**Institutul de Istorie și Teorie Literară „George
Călinescu” din București**

Referent oficial

Prof univ.dr. Doinița-Marcela MILEA

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Seria U2: Filologie-Română Nr.18

GALAȚI

2019

Seriile tezelor de doctorat susținute public în UDJG începând cu 1 octombrie 2013 sunt:

Domeniul fundamental ȘTIINTE INGINEREȘTI

- Seria I 1: **Biotehnologii**
- Seria I 2: **Calculatoare și tehnologia informației**
- Seria I 3: **Inginerie electrică**
- Seria I 4: **Inginerie industrială**
- Seria I 5: **Ingineria materialelor**
- Seria I 6: **Inginerie mecanică**
- Seria I 7: **Ingineria produselor alimentare**
- Seria I 8: **Ingineria sistemelor**
- Seria I 9: **Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală**

Domeniul fundamental ȘTIINTE SOCIALE

- Seria E 1: **Economie**
- Seria E 2: **Management**
- Seria SSEF: **Știința sportului și educației fizice**

Domeniul fundamental ȘTIINTE UMANISTE ȘI ARTE

- Seria U 1: **Filologie- Engleză**
- Seria U 2: **Filologie- Română**
- Seria U 3: **Istorie**
- Seria U 4: **Filologie - Franceză**

Domeniul fundamental MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII

- Seria C: **Chimie**

Domeniul fundamental ȘTIINTE BIOLOGICE ȘI BIOMEDICALE

- Seria M: **Medicină**

TABLE OF CONTENTS

Argument.....	4
I. Chapter I. The Travelogue in between complex writing and representation of reality	11
I.1. Biography genres at the border between literature and real life.....	11
I.2. Diaristic writing in between intimacy – <i>personal diary</i> and fascination for the external world – <i>travelogue</i>	14
I.3. <i>Travelogue</i> – a synthetic look at its features and those of the world depicted	29
II. Chapter II. Elements of imagology.....	32
II.1. <i>Identity</i> – dynamics and concept hypostases	39
II.2. <i>Otherness</i> – concept dialectic.....	43
III. Chapter III. From travelling as literary genre belonging to the Romanian 19 th century to the changing of the diaristic writing in the 20 th century.....	50
IV. Chapter IV. The Travelogue as identity experiment and dialog with the hypostases of otherness.....	64
IV.1. Eugen Simion – <i>A Time for Living- A Time for Confession</i>	65
IV.2. Octavian Paler or the journey to the self.....	77
IV.2.1. <i>Solitary Adventures</i> – an European in America.....	79
IV.2.2. <i>Solitary Adventures – Seaside Counter-</i>	91
IV.3. Dan Berindei – <i>Journeys through the world in times of hope and uncertainty</i>	103
IV.4. A feminine travel diary – Ioana Bot, <i>The Swiss Diary. In Search for Lost Latin</i>	109
IV.5. Marin Sorescu <i>against</i> diary	124
IV.5.1. <i>New diary II – Berliner diary</i>	124
IV.5.2. <i>New diary III. Walking the dog of the world</i>	133
IV.6. Adrian Păunescu – <i>From Bârca to Vienna</i>	143
IV.7. Travel diary – an attempt to synthesize its features	155
Conclusions.....	162
Bibliography.....	168

THE TRAVELOGUE IN CONTEMPORARY ROMANIAN LITERATURE.
FEATURES OF BIOGRAPHICAL WRITING AND IDENTITY ISSUES

SUMMARY

Keywords: Travelogue, biographical genres, identity, otherness, imagology

The present paper sets out to challenge the contemporary reader to see beyond the objective spatiality, an identity construct of the self which builds up and then scatters throughout the text. The aim of this research is not to give an exhaustive description of all travelogues from the 20th century, which is almost impossible as more and more travel diaries come out, either during a writer's life, or some years after their death. Only travelogues considered representative for the biographical genre have been researched or in order to illustrate the identity and imagological component, as for example those of Eugen Simion, Octavian Paler, Ioana Bot, Adrian Păunescu, Dan Berindei or Marin Sorescu, diarists who travelled abroad to then come back home in order to face again the self-image from the symbolical Ithaca. This paper also has in mind to define the closest meaning and the place that the travel diary has within the biographical genre, as well as the relevance the concepts of identity and otherness have in relation to the style of travel diaries.

Our approach follows two directions which, seen from a converging perspective assures, on the one hand, a classification of theoretical and methodological information belonging to the diaristic writing so as to allow pinpointing the features that mark a possible poetics of the travel diary; and, on the other hand, through a practical and applicative association of the concepts of *identity* and *otherness* to a corpus of texts that we consider representative to the dynamics, complexity and diversity of travel diaries and which allow not only the identification of the theoretical and methodological component, but also the vivid representation of the real hypostases of this kind of genre.

The aim of the first part of this paper, "The travelogue in between the complexity of writing and the depiction of reality", is to present the travel diary as a literary style belonging to the biographical genre. From the start, we have taken into consideration the reluctance that theoreticians and critics have regarding the autonomy of this literary style which is seen, more often than not, as a version of the personal diary. Although this style is far from having a coherent poetics, the present paper tries to prove that the travel diary can be considered a self-standing piece of writing which, though governed by the same pseudo laws of the travel

diary – the personal diary, stands out first of all by capturing “le dedans”, whereas the former is driven by “le dehors”. Even if the two features cannot stand alone, they enable the classification that Gusdorf himself makes, dividing diaries into internal and external, the external ones being those for which the events are more important than the individual. According to Gusdorf, the external diary is “un journal des autres”. If, in the case of the personal diary, the diarist’s feelings, mood and internal motivation are, somewhat, changed into a mirror – otherness of the inner self, in the case of the travelogue the external factors influence the way in which the self responds to new stimuli, transforms itself several times according to the external factors, resizes itself in as many hypostases which restore/redouble, as in a mirror, the altered image of the diarist – traveller.

Bearing in mind that the diaristic writing is a plurality of fragments of life and feelings, the travel diary best corresponds to the condition of fragmentation as it captures bits of otherness and self in confrontation. As Eugen Simion put it, “The fragment is a rather easy exercise of writing, easier than the current literary way of writing, and it can comprise more genres and, by refusing the norms and the existing poetics, recreates its own poetics and structure.”¹

The chronology or “Blanchot’s law” is one of the most important laws in writing and is, as Blanchot himself put it “the pact which the writer signs” – “The chronology is his demon, his inspiration, his composer, his challenge and his guardian.”² Although it respects this law, as the journey takes place in a set time limit or largely expected, the travel diary has, more than the personal diary, diversions from the pseudo law because, along the way, there could be interruptions of the narration because of weather conditions, an unfavourable political context and many other things which do not fully allow the immediate narration and thus, when transcribed the mood of the writer could be completely different from the moment of the experience. Eugen Simion, the theoretician of this genre, is among the writers who do not obey this law, as well as Octavian Paler, who is interested more in descriptive, mythological or historical parallels rather than respecting the chronology.

The law of simultaneity is tightly connected to chronology. Simultaneity is very important to the travelogue as the diarist tends to write under the immediate influence of his experience, turning the sheet of paper into a silent witness. Simultaneity means capturing the moment right when it is happening – proof of the originality of the text but, as it goes for chronology, there can be elements which disrupt it: time dilation through postponing writing

¹ Simion, Eugen, Fictiunea jurnalului intim, vol. I Există o poetică a jurnalului, ed. cit., pp. 105-106.

² Idem, p. 107

down because of some subjective or objective impediments, not known to the writer, for example weather conditions, health issues, travel conditions which make it harder to write; to these aspects, can be added the diarist's desire to release – or not – his notes and this leads to different modifications, removal or addition of some excerpts.

Another principle relating to writing a diary, invoked by Roland Barthes himself, is “the artifice of sincerity”, which he does not think decisive to justify the personal diary as it anchors itself on “second rate imaginary”³. However, sincerity plays an important part in writing a travel diary, no matter its aim; more often than not, the writer wants to reproduce what he sees as truthful as possible, to experiment and discover himself and the other as this is the only way he can save himself and the world seen through oblivion. In as far as the travel diary is concerned, which aims at the external world, trespassing sincerity would mean a kind of “self-blinding” so as not to see the reality – sometimes because of past experiences, prejudices or because of the informant cultural speech, the traveller could misinterpret the world in front of him. And, if the diarist wishes to release the text, some deviations from sincerity can happen, either through omission or embellishment of the truth.

Sincerity triggers authenticity, a feature which is a little difficult to demonstrate, especially when it comes to personal writings. Regarding the travel diary, its authenticity can be demonstrated, at least partially, as there are documents, letters, real spaces and sociological elements which can be verified. The feelings of the person experiencing all this cannot be demonstrated, though, because the diarist can fantasize.

The last principle invoked is confidentiality. Among the subjective pieces of writing, the diary is the one which claims this principle the most as it is, first and foremost, aimed at the person writing it. This holds true for some travelogues as well and some writers, as for example Marin Sorescu, refuse to keep such a journal precisely because of the indiscretion shown by his acquaintances or the because of the intrusion caused by the communist censorship.

One can notice, by closely examining the travel diary that, besides writing about the self, aspect which has made a lot of critics to state that it is just another image of the personal diary, it also includes an important imagological component because the writer compares his self to the others and self-defines himself in accordance with the otherness. The second part, “Elements of imagology”, focuses on an imagology research, as the last decades have witnessed an importance given to research, thorough study and understanding of the concept

³ Barthes, Roland apud Simion, Eugen, Ficțiunea jurnalului intim, vol. I Există o poetică a jurnalului, ed. cit., p. 149.

of imagology. Globalisation and, implicitly, the fall of the oppressive regimes have favoured the contact with other nations, other cultures and civilisations and this lead to a clash with “*the other*”, with the *otherness*. As it is known, imagology researches the correlation between the Other and self, the perception of other nations through our own values, thus giving this representation process a self – referential nature. Imagology works with a number of complex concepts such as: *image, self, otherness, Other, identity*. Daniel Hanri Pageux put forward that the image is “the representation of a cultural reality through which the individual or the group of people that came up with it (spreads it or just accepts it) outlines and translates a social, cultural, ideological and imaginary space where they want to place it.”⁴ The perceived foreign socio – cultural space develops in the mind of the person facing it an image drawn by all the cultural, experimental and structural inheritance of the viewer reproduced in a strong subjective marked by his personality/identity. On the other hand, by observing the other and expressing opinions, the diarist also receives information about himself.

Discovering the other through travelling is done differently because travelling subordinates to the aim imposed by the traveller’s identity and interests: social evolution, tourism, education achievement; the itinerant route thus becomes a framework, a reason or an instrument. In this case, the traveller does not only discover the “foreigner”, but he also becomes one. An identity of the writer is thus built, a fluctuating identity within time and directly dependent on the experience lived. Claude Dubar talks about the concepts of *ipseity* and *mêmeté*, and defines ipseity as “the common essence to all beings and which makes them different from other essences and defines their own being”⁵, which enables him to make a difference between the two concepts: “The essentialism states that these two categories really exist: this very essence assures the permanency of beings, defined through the terms of *mêmeté*, thus acquiring a final definition. The identity of beings is what makes them identical to their essence.”

The antonym of identity is otherness. Otherness designates the other person, the neighbour, the Other, which is different from what I am. In the last decades, more and more critics have presented different theories about otherness. The conclusion is that otherness can be found not only outside the individual, by comparison, but inside himself as well, by comparison with himself – multiple hypostases. Understanding the internal or the external otherness is easily done through travelling. Travelling, no matter the reason, be it political:

⁴ Pageux, Daniel-Henri, *Literatura general și comparată*, Traducere de Lidia Bodea, Editura Polirom, 2000, p. 83.

⁵ Dubar, Claude, *Criza identităților: Interpretarea unei mutații*, traducerea din limba franceză: Gheorghe Chiriță, Editura Știința, București, 2002, p. 8.

revolution, emmigration, exile, migration, deportation, cleansing; intellectual or moral, material or technical, means subtly playing with time and space and accepting loss of direct contact with the origins, even uprooting, which favours internal and external otherness. Ion Hirghiduș wonders: “At the same time, in order to hold on to the idea of universality for a long time, we wonder whether the paths towards a bigger house, the one belonging to the world, means losing your own identity or searching for new ways of discovering yourself. Revealing yourself to the world means preparing your own identity to accept otherness. Otherness is nothing but a return to yourself, like when you swim from one bank to the other. When in the rapids of the river, one needs to adapt to a different world, which is not yours yet. If you get on the other bank safe and sound, and this depends on how good a swimmer you are, the rapids of the river are no longer a stranger to you.”⁶

Regarding the writing of memoirs and travel diaries by Romanian writers, in the third part, “From the idea of travelling as literary genre belonging to the Romanian 19th century to the changing of the diaristic writing in the 20th century”, we synthesized some information which we considered important in order to place the texts examined in a diachronic context, referring to the complexity of these texts in the 19th century, as well as to the changes in cultural paradigm which reverberate to the diaristic writings of the 20th century. Angelo Mitchievici sees the Romanian writer who travelled after 1945 as an allegorist; to the latter, travelling is but a pretext for a critical research of his own culture, of his own identity and bestowed with an admiration complex. “He moves from the margin to the centre to have a better definition of humanity, as well as to get to know himself by comparison with the model. (...) There is also a traveller who never decentres, who turns his experience with the Other into a polemic self-centering.”⁷

The analysis of the corpus, made up of diaries belonging to notable open-minded Romanian personalities, from slightly different epochs, as different as creative when experimenting with writing diaries, showed that the view of the writer about his own self and the way in which he mirrors his experience is different from writer to writer. Every piece of writing is conceived in a given cultural, political or social context which marks the whole diaristic imaginary, as well as the influence the journey has on its writer. As the “ghost” of the writer emerges from the text, the images displayed can have similarities when the journey is done in the same space or under the same conditions, as well as important differences. The

⁶ dr. Hirghiduș, Ioan, Identitate și alteritate în spațiul cultural românesc, în Analele Universității Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Litere și Științe Sociale, Nr. 3/2010, p. 148.

⁷ Mitchievici, Angelo, Umbrele paradisului. Scriitori români și francezi în Uniunea Sovietică, Prefață de Vladimir Tismăneanu, Humanitas, București, 2011, p. 45.

readjustment crisis of the self, more or less depicted as such in the text, and due the presence of the unknown is almost always present. The identity, acquired through speech, takes the form of a construct which is gradually taking shape by bits gathered through self-analysis of one's reactions, and in close connection with the Other; the vast majority of diaries belong to the communist period or the period after the fall of the totalitarian system, a time characterized by division, rupture and even a change of identity.

In the attempt to capture the structure of the travel diary, the common elements belonging to these texts, written under similar or different conditions, and its defining features, we have noticed, on the one hand, a constant confrontation with one's own identity as well as with otherness and, on the other hand, that this genre means a number of fragments gathered in a mirror of a self which has lived. Eugen Simion's *The Paris Diary* develops the image of a young intellectual from the East, from the other side of the Iron Curtain, who undergoes a spiritual journey under the sign of books in Paris – capital of the European Enlightenment – the image of a forbidden paradise, only known through books. The confrontation with the real Paris is disappointing, even depressing in a first time, but the adjustment will take place gradually, the emphasis moving from an inaccurate image of Paris to the development diary sui generis.

Accompanied by fragments belonging to the theory of writing diaries as distinctive experience, the stages of the research of the self in a completely new world link to a mandatory but uneasy dialogue with otherness. Octavian Paler travels, in a novelistic manner, to far or near places – America or the Hellenic land, and tenaciously searches the cultural roots which nourished Europe and, thus, through an accepted antinomy– the land across the Atlantic. The contact with the two worlds is always disappointing as they do not meet the models found in books and it is a chance to permanently self-check one's identity, one's own strength, under the circumstances of a radical otherness, culturally barren or whose values must be extracted from memory and not reality, as it is the case with the journey to Greece. The diary of the historian Dan Berindei comes with an experiment with double stake – accepting the status of Eastern intellectual patriot and otherness with the opportunity to escape, even temporarily, in a free world. In Switzerland, Ioana Bot embarks on a symbolic journey *to look for the lost Latin*, metaphor to talk about a cultural pilgrimage in search of the lost Ithaca – and not surprisingly found in a genuine melting pot favoured not only by the traditional neutrality of Switzerland regarding any external political authorities but also its readiness to grant research scholarships to young people from all over the world. The confrontation with otherness also means a confrontation with stereotypes which stigmatize

Romania, but also a confrontation with one's self, the travel diary writer seeing herself as a freak, a weird exhibit, not easily adaptable outside classes in a free and civilized world from the West. Marin Sorescu's diaries – or better yet travel notes gathered in a posthumous book – illustrated the perception of another type of Romanian intellectual– one who is reserved with the external world, balanced and discreet, often not happy with what he's given, not very favourable to a direct contact, but direct with the otherness. *The hand that writes* does not go away from this exercise of poetical and lyrical sincerity, transforming into verses his impressions about the Mexican culture or keeping himself to only brief jots, cautious to express feelings. Adrian Păunescu's journey to Vienna, together with his son, willingly mixes the eulogy of the sole Party with an explicit expression of an accepted patriotism, on the grounds of the diarist's numbness to the mirage represented by the West. Often considered duplicitous in essence as well as in form, more or less allusive to Adrian Păunescu's attitude towards the communist regime, the speech bears the marks of the frame of mind of the epoch and the rhetoric of the accepted patriotism leaves its mark on the writing.

The last stage of our approach suggests a synthetic view on the corpus examined, aimed at reuniting and rendering a higher coherence to theoretical elements, confirmed, in our opinion, by the literary and diary analyses and features of every single attempt to identify oneself through writing, according to the hypostases of the otherness that the journey to another cultural place has.

After researching nine travel diaries, we can notice that the view regarding the self and the way to reflect the experience differs from writer to writer. Each writing belonging to this genre is conceived in a certain cultural, political or social context which leaves its mark on the whole diary and on the way the journey influences the writer. As the 'ghost' of the writer can show through the text, the images created can have some things in common when the journey happens in the same place, as well as distinctive differences. The crisis of self triggered by the unknown place is almost always present. The identity is a construct which forms itself gradually from fragments put together following an analysis of one's own reactions and in a permanent connection with the otherness; the majority of diaries cover the communist era, and that of Ioana Bot the preceding one, era characterized by division and rupture because of a cultural and historical crisis. As it could be noticed, the research of the travel diary means more than an exploitation of the subconscious and of elements belonging to self and the way in which the latter influences the outside, but also an analysis of otherness which transform the identity, revealing new and unknown elements.

Through our attempt to capture the structure of the travel diary, of common elements belonging to such a text in similar or different situations and defining features, we have noticed, on the one hand, a permanent confrontation with one's identity as well as with otherness and, on the other hand that the diaristic writing means a plurality of fragments gathered in a mirror of a self which has lived.

BIBLIOGRAFIE

I. CORPUS DE TEXTE

Berindei, Dan, Drumuri în lume (1965-1980) în vremuri de speranță și incertitudini, Editura Paralela 45, Pitești, 2005.

Bot, Ioana, Jurnal elvețian. În căutarea latinei pierdute, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2004.

Paler, Octavian, Aventuri solitare. Două jurnale și un contrajurnal, Albatros, București, 1996.

Paler, Octavian, Aventuri solitare. Două jurnale și un contrajurnal, Ediția a II-a, Editura Polirom, București, 2008.

Paler, Octavian, Aventuri solitare. Două jurnale și un contrajurnal, e-book, Polirom, Iași, 2008.

Păunescu, Adrian, De la Bârca la Viena și înapoi, București, Editura Adrian Păunescu Fundația Culturală Iubirea, Fundația Constantin și Editura SemnE.

Simion, Eugen, Timpul trăirii, timpul mărturisirii: jurnal parizian, Ediția a V-a, prefață de Antonio Patraș, Editura Corint, București, 2006.

Sorescu, George, Marin Sorescu în patru continente, Jurnal inedit II, Cuvânt introductiv, Editura Alma, Craiova, 2006.

Sorescu, Marin, Jurnal. Romanul călătoriilor, ediție îngrijită de Mihaela Constantinescu Podocea și Virginia Sorescu, Editura Fundației Marin Sorescu, București, 1999.

Sorescu, Marin, Romanul călătoriilor. Jurnal inedit III. Plimb cățelul pământului, ediție îngrijită și prefațată, note și anexe de George Sorescu, Scrisul Românesc Fundația-Editura, Craiova, 2008.

II. DICȚIONARE ȘI ISTORII LITERARE

Călinescu, George, Istoria literaturii române de la origini până în prezent, Craiova, 1993.

***, Dicționarul general al literaturii române, vol. I (A/B), Univers Enciclopedic, București, 2004.

***, Dicționarul general al literaturii române, vol. V (P/R), Univers Enciclopedic, București, 2006.

*** Dictionarul general al literaturii române, vol. VI (S/T), Editura Univers Enciclopedic, București, 2007.

***, Dictionarul cronologic al romanului românesc. De la origini până la 1989, editura Academiei Române, București, 2004.

***, Dictionar de filosofie, Editura Politică, București, 1978

***, Dictionarul scriitorilor români (coord. Mircea Zasu, Marian Papahagi, Aurel Sasu), Editura Albatros.

*** Dictionarul explicativ al limbii române, București, Editura Academiei, 1984

***, Dictionarul explicativ al limbii române, Ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

***, Dictionar de psihologie social, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981

Baudrillard, Jean, Guillaume, Marc, Figuri ale alterității, Editura Paralela 45, București, 2002.

Blackburn, Simon, Dictionar de filosofie, Editura Univers Enciclopedic, București, 1999.

*** Encyclopaedia Universalis, France, 1990, corpus 11.

*** Le petit Larousse, Paris, 1992.

Ferreol, Gilles, Jucquois, Guy, (coord), Dictionarul alterității și al relațiilor interculturale, Editura Polirom, Iași, 2005.

Gheerbrant, Jean, Chevalier, Alain, Dictionar de simboluri, vol. 1, Editura Artemis, București, 1994

Holban, Ioan, O istorie a jurnalului literar românesc, vol.I, Editura Tipo Moldova, Iași, 2009.

Seche, Luiza, Seche, Mircea, Preda, Irina, Dictionar de sinonime, Editura Enciclopedică, București, 1993

Ungureanu, Cornel, Istoria secretă a literaturii române, Aula, Brașov, 2007;

III BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

a) VOLUME ȘI STUDII ÎN VOLUME

Afloroaiei, Ștefan, Lumea care reprezintă a celuilalt, Institutul European, Iași, 1994.

Alexandrescu, Sorin, Identitate în ruptură, Colecția Studii Românești, Editura Univers, București, 2000.

Ambruster, Adolf, Imaginea românilor la unguri și poloni, în Național și universal în istoria românilor. Studii oferite prof.dr. Șterban Papacostea cu ocazia împlinirii a 70 de ani, Editura Enciclopedică, 1998.

Anghelescu, Mircea, Textul și realitatea, București, Editura Eminescu, 1988.

Arshith, Mirela, Comunicare și imagologie, Anul I, semestrul I, Editura Universitară Danubius, 2009.

Auregan, Pierre, Les Figures du moi et question du sujet depuis la Renaissance, Éditions Ellipses, Paris, 1998.

Blașa, Lucian, Trilogia culturii, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969.

Blașa, Lucian, Trilogia culturii, II, Spațiul mioritic, Editura Humanitas, București, 1994.

Baudrillard, Jean, Celălalt prin sine însuși, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 1997.

Baudrillard, Jean; Guillaume, Marc, Figuri ale alterității, Editura Paralela 45, București, 2002.

Blaise, Pascal, Cugetări (texte alese), Traducere, note și comentarii de Ioan Alexandru Badea, Prefață de Romul Munteanu, Editura Univers, București, 1979.

Blanchot, Maurice, Spațiul literar, Editura Univers, București, 1980.

Bocșan, Nicolae, Mitu, Sorin, Nicoară, Toader, Identitate și alteritate. Studii de istorie politică și culturală, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000.

Boia, Lucian, Istorie și mit în conștiința românească, Editura Dacia, Cluj, 2001.

Boia, Lucian, Pentru o istorie a imaginarului, traducere din franceză de Tatiana Mochi, Humanitas, București, 2000.

Brudel, Fernand, Gramatica civilizațiilor, Editura Meridiane, București, 1995.

Buber, Martin, Eu și Tu, traducere din limba germană și prefață de Ștefan Aug. Doinaș, Editura Humanitas, București, 1992.

Butler, Joseph, Of Personal Identity (primul apendice din The Analogy of Religion, 1736), antologat în Personal Identity, edited by John Perry, University of California Press, 1975.

Cassirer, Ernst, Eseu despre om. O introducere în filozofia culturii umane, traducere de Constantin Coșman, Humanitas, București, 1994.

Chiciudean Ion, Gestionarea imaginii în procesul comunicării, București, Editura Licorna, 2000.

Cimpoi, Mihai, Identitate și alteritate, Fundația Scrisul Românesc, Princeps Magna, Craiova-Chișinău, 2011.

Clavaron, Yves, Imagologie în Le recherché en Littérature Comparée en France en 2007. Bilan et perspectives, Presses Universitaires de Valenciennes, 2007.

- Cooley, Charles, Horton, Human Nature and Social Order, Third Printing, Introduction by Philip Rieff, Foreword by George Herbert Mead, New York, Schocken Books, 1970.
- Culda, Lucian, Procesualitatea socială, Editura Licorna, București, 1994.
- Derrida, Jacques, Scriitura și diferența, traducere de Bogdan Ghiu și Dumitru Țepeneag, Editura Univers, București, 1998.
- Descartes, René, Discurs asupra metodei (de a călăuzi bine rațiunea și de a căuta adevrul în știință), traducere și prefață de George, I. Ghidu, Editura Mondero, București, 1999.
- Doise, W., Palmonari, A., L'étude des représentations sociales, Neuchatel, Paris, Ed. Delachaux et Nistle, 1986.
- Dubar, Claude, Criza identităților: Interpretarea unei mutații, traducerea din limba franceză: Gheorghe Chiriță, Editura Știința, București, 2002.
- Durand, Gilbert, Figures mythiques et visages de l'oeuvre. De la mythocritique à la mythanalise, Berg International, Paris, 1979.
- Durand, Gilbert, Structurile antropologice ale imaginarului, București, Editura Univers Enciclopedic, 1998.
- Duțu, Alexandru, Dimensiunea umană a istoriei, Editura Meridiane, București, 1985.
- Duțu, Alexandru, Literatura comparată și istoria mentalităților, Editura Univers, București, p. 1982.
- Eliade, Mircea, Aspectele mitului, EAR, București, 1977.
- Eliade, Mircea, Imagini și simboluri, Editura Humanitas, București, 1994.
- Fontana, Josep, Europa în fața oglinzii, Editura Polirom, Iași, 2003.
- Freud, Sigmund, Opre, I, Editura Științifică, București, 1991.
- Genette, Gerard, Introducere în arhitect. Ficțiune și dicțiune, Univers, București, 1994.
- Gergen, Kenneth J., The Saturated Self. Dilemmas of Identity in Contemporary Life, BasicBooks, A Subsidiary of Perseus Books, L.L.C, 1991.
- Guénon, René, Simboluri ale științei sacre, Editura Humanitas, București, 1997.
- Hazard, Paul, Criza conștiinței europene (1680-1715), București, EDLU, 1973.
- Hegel, Georg, Wilhelm, Friedrich, Fenomenologia spiritului, traducere de Virgil Bogdan, editura IRI, București, 2000.
- Hegel, Georg, Wilhelm, Friedrich, Logica, Editura Academiei Republicii Populare România, București, 1962.
- Hofstede, Geert, Cultures and Organization. Intercultural Cooperation and Its Importance for Survival Software of the Mind, Harper Collins Publishers, 1994.
- Husserl, Edmund, Meditații carteziene, Editura Humanitas, București, 1984.

Iacob, Luminița, Etnopsihologie și imagologie. Sinteze și cercetări, Editura Polirom, Iași, 2003.

Iacob, Luminița, Mihaela, Imagologia și ipostazele alterității: străini, minoritari, excluși, în Adrian Neculau, Gilles Ferréol, Minoritari, marginali, excluși, Editura Polirom, Iași, 1996.

Iluț, Petru, Sinele și cunoașterea lui. Teme actuale de psihosociologie, Polirom, Iași, 2001.

Ionică, Lucian, Imaginea vizuală. Aspecte teoretice, Editura Marineasa, Timișoara, 2000.

Jenkins, Richard, Identitatea socială, traducere de Alex Butucelea, Editura Univers, București, 2000.

Jung, Carl, Gustav, Amintiri, vise, reflecții, consemnate și editate de Aniela Jaffé, traducere și notă de Daniela Ștefănescu, Humanitas, București, 1996.

Jung, Carl, Gustav, Les types psychologiques, Genève, Georg et Cie, 1958.

Jung, Carl, Gustav, Puterea sufletului (antologie), II, Editura Anima, București, 1994.

Jung, Carl, Gustav, Tipuri psihologice, Editura Humanitas, București, 1997.

Kelly, A. George, The Psychology of Personal Construct, Norton, New York, 1995.

Le Bon, Gustave, Opiniile și credințele, Editura Științifică, București, 1995.

Lefeter, Ion, Bogdan, Despre identitate. Temele postmodernității, Editura Paralela 45, Pitești, 2005.

Lejeune, Philippe, Pactul autobiografic, traducere de Irina Margareta Nistor, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2000.

Lévi-Straus, Claude, Antropologie structurală, EAR, București, 1978.

Levinas, Emanuel, Între noi. Încercarea de a-l gândi pe celălalt, traducerea Ioan Petru Deac, Editura BIC ALL, București, 2000.

Liiceanu, Gabriel, Om și simbol. Interpretări ale simbolului în teoria artei și fiziologia culturii, Editura Humanitas, București, 2005.

Locke, John, Of Identity and Diversity, antologat în Personal Identity, edited by John Perry, University of California Press, 1975.

Lytard, Jean-François, Condiția postmodernă. Raport asupra cunoașterii, traducere și prefață de Ciprian Mihali, Editura Babel, București, 1993.

Mazilu, Dan, Horia, Noi despre ceilalți. Fals tratat de imagologie, Editura Polirom, Iași, 1999;

Micu, Dumitru, În căutarea autenticității (I, II), Editura Minerva, București, 1994.

Micu, Dumitru, Scurtă istorie a literaturii române, Editura Iriana, f.l., 1995.

Mihalache, Andi, Marin-Barutcieff, Silvia, De la fictive la real. Imaginea, imaginarul, imagologia, Editura Universității “Alexandru Ioan Cuza” Iași, Iași, 2010.

Mitu, Sorin, Geneza identității naționale la românii ardeleni, Editura Dacia, Cluj, 1994.

Montaigne, Michel de, Eseuri, volumul I, traducere de Mariella Seulescu, Prefață, table chronologic și note de Ludwig Grümberg, Editura Minerva, București, 1984.

Moscovici, Serge, Psihologia socială sau mașina de fabricat zei, Editura Univeității Al.I. Cuza, Iași, 1994.

Moscovici, Serge, Fenomenul reprezentărilor sociale, în Psihologia câmpului social: Reprezentările sociale, coordonare și prefață: prof. univ. dr. Adrian Neculau, București, Societatea Științifică și Tehnică S.A., 1995.

Moura, Jean-Marc, L'Europe littéraire et l'ailleurs, PUF, Paris, 1998.

Mureșan, Valentin, Comentariu la Republica lui Platon, Editura Metropol, București, 2000.

Muthu, Mircea, Studii de estetică românească, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Limes, Cluj, 2014.

Neculau (coord.), Adrian, Psihologia câmpului social. Reprezentările sociale, Editura Polirom, Iași, 1997.

Nietzsche, Friederich, Așa grăit-a Zarathustra (O carte pentru toți și pentru nimeni), traducere de Victoria Ana Tăușan, Editura Edinter, București, 1991.

Nietzsche, Friedrich, Dincolo de bine și de rău. Prolog la o filosofie a viitorului, traducere din germană de Radu Gabriel Pârvu, Editura Humanitas, București, 2015.

Noica, Constantin, Unu și Multiplu, În izvoare de filozofie, vol. I, București, 1942.

Oprea, Nicolae, Opera și autorul, Editura Paralela 45, București, 2001.

Pageux, Daniel-Henri, Literatura general și comparata, Traducere de Lidia Bodea, Editura Polirom, 2000.

Paler, Octavian, Eul detestabil. O istorie subiectivă a autoportretului, Ed. Albatros, 2005.

Peters, Francis E., Termenii filosofiei grecești, Ediția a II-a revăzută, Editura Humanitas, București, 1997.

Piaget, Jean, Epistemologia genetic, Editura Dacia, Cluj, 1973.

Radu, I., Introducere în psihologia contemporană, Editura "Sincron", București, 1991.

Ricoeur, Paul, Memoria, istoria, uitarea, Editura Amarcord, Timișoara, 2001.

Ricoeur, Paul, Soi- meme comme un autre, Paris, Seuil, 1993.

Simmel, Georg, The Stranger The Sociology of Georg Simmel, New York: Free Press, 1976.

Simion, Eugen, Genurile biograficului, vol. I, II, Editura Fundația Națională Pentru Știință și Artă, București, 2008.

Simion, Eugen, Întoarcerea autorului. Eseuri despre relația creator-operă, Ed. Cartea românească, București, 1981.

- Sireteanu A.M., Media și imagologia, Editura „Tritonic”, București, 2005.
- Stam, Robert, Film Theory. An introduction, Blackwell Publishers, 2000.
- Taylor, S., Peplau, L.A., Sears, D. O., Social Psychology, Prentice Hall, Englewood Cliffs, 1994.
- Thibaudet, A., Réflexions sur la littérature, II, Paris, Gallimard, 1940.
- Todorov, Tzvetan, Cucerirea Americii. Problema celuilalt, traducere Magda Jeanrenaud, Editura Institutul European, Iași, 1994.
- Tzvetan Todorov, Introducere în literatura fantastică, în românește de Virgil Tănase, Prefață de Alexandru Sincu, Edit. Univers, București, 1973.
- Tzvetan Todorov, Nous et les autres. La reflexion française sur la diversité humaine, Paris, Éd. du Seuil, 1989.
- Todorov, Tzvetan, Noi și ceilalți, Editura Univers, București, 1995.
- Vattimo, Gianni, Sfârșitul modernității. Nihilism și hermeneutică în cultura postmodernă, traducere de Ștefan Mincu, Prefață de Marin Mincu, Editura Pontica, Constanța, 1993.
- Voia, Vasile, Literatura comparată la turnanta ultimului secol. Anxietăți, paradigm, metode, Editura Universitas, București, 2016.
- Vulcănescu, Romulus, Mitologia română, EAR, București, 1987.
- Wunenburger, Jean-Jacques, Filozofia imaginilor, Colecție: Studii asupra imaginii, ediție îngrijită și postfață de Sorin Alexandrescu, traducere de Muguraș Constantinescu, Editura Polirom, Iași, 2004.
- Zaciu Mircea, Ordinea și aventura, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1973.
- Zamfir, Mihai, Cealaltă față a prozei, Editura Cartea românească, București, 2006.
- Zlate, Mielu, Fundamentele psihologiei, Editura Hyperion XXI, București, 1994.
- Zub, Alexandru, Discurs istoric și ego-istorie, Discurs rostit la 27 ianuarie 2006 în ședință publică cu răspunsul acad. Camil Mureșanu, Editura Academiei Române, București, 2006.
- Zub, Alexandru (red.), Identitate / alteritate în spațiul cultural românesc, Iași, Editura Universității “Alexandru Ioan Cuza”, 1996.
- b) ARTICOLE, PREFEȚE, CONFERINȚE

Andreescu, Liviu, America în clișee, în „Contrapunct”, 7, nr.8, 1999;

Arsith, Mirela, Reprezentările și comunicarea în spațiul socio-cultural, în Acta Universitatis Danubius No. 1/2009;

Barthes, Roland, Activitatea structuralistă, în „Eseuri critice”, Ediția I, traducere din franceză de Iolanda Vasiliu, Editura Cartier, 2006;

Barthes, Roland, Gradul zero al scriiturii, în „Romanul scriiturii / Roland Barthes”, selecție de texte și traducere Adriana Babeți și Delia Șepețean-Vasiliu, prefață de Adriana Babeți, Editura Univers, București, 1987;

Barthes, Roland, Scriitori și scriptori, în „Eseuri critice”, Ediția I, traducere din franceză de Iolanda Vasiliu, Editura Cartier, 2006;

Doinaș, Ștefan, Aug., Eu și celălalt, în „Secolul 21: Alteritatea”, nr. 1-7, 2002,

Doinaș, Ștefan Aug., Fragmente despre alteritate, în “Secolul 21”, Alteritate, nr. 1-7/2002

Georgiu, Grigore, Etnocentrismul și paradoxul diversității culturilor, în „Societate și cultură”, nr. 4, 1991

dr. Hirghiduș, Ioan, Identitate și alteritate în spațiul cultural românesc în „Analele Universității «Constantin Brâncuși»” din Târgu Jiu, Seria Litere și Științe Sociale, Nr. 3/2010, pp.148-149

Ilie, Emanuela, Pantera sus pe clavecin, în „Convorbiri literare”, nr.6/2011, consultat la adresa: <http://convorbiri-literare.dntis.ro/ILIEiun11.htm>, la data de 8.02.2016

Lăzărescu, Dan, Imagologia – o nouă disciplină socială de graniță, în „Magazin istoric”, 1992, nr. 4 (301)

Lefter, Bogdan, Ioan, Un jurnal elvețian, accesabil la adresa: <http://www.9am.ro/stiri-revista-presei/2005-09-07/un-jurnal-elvetian.html>, consultat la data de: 6. 05.2014;

Emmanuel Lévinas în dialog cu François Poirié, Problema alterității în “Secolul 21”, Alteritate, nr. 1-7/2002

Marcus, Solomon, Identitatea și alteritatea sunt de nedespărțit, în „Secolul 21”, Nr. 1-7/2002

Mihăilescu, Dan C, Mândrie și singurătate în „Ziarul Financiar. Ziarul de Duminică”, 6.10.2004, accesabil la adresa: <http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/mandrie-si-singuratate-2901608>, consultat la data de: 6.05.2014;

Oancea, Ileana, Tamovski de Ryck, Liliane, Mortua est! și oximoronul de identitate ca figură textuală, în AUI, secțiunea III e. Lingvistică, tomurile XLIX-L, 2003-2004. „Studia linguistica et philologica in honorem D. Irimia”

Pageaux, Daniel, Henry, Un perspective d'études en littérature comparee: l'imagerie culturelle, în „Synthesis”, VIII, București, 1981;

Parfit, Derek, Reasons and Persons, Clarendon Press, Oxford, 1984, în Secolul XXI, Nr.1-7/2002, Ceea ce credem că suntem, publicație periodică de sinteză editată de Uniunea Scriitorilor din România și Fundația Culturală Secolul 21

Popa, George, Studiu introductiv, în Ananda K. Coomaraswamy, „Hinduism și budism”, Editura Panfilius, Iași, 2004

IV. BIBLIOGRAFIE CRITICĂ DE SPECIALITATE

a) VOLUME ȘI STUDII ÎN VOLUME

- Alexandrescu-Voicu, Ileana, Octavian Paler. Mitopoetica eseului, Editura Alfa, Iași, 2011.
- Anghelescu, Mircea, Lâna de aur. Călătorii și călătoriile în literatura română, Editura Cartea Românească, București, 2015.
- Anghelescu, Mircea, Literatura română și Orientul (secolele XVII-XIX), București, Editura Minerva, 1975.
- Anghelescu, Mircea, Preromantismul românesc (până la 1840), București, Editura Minerva, 1971.
- Bălănescu, Olga, Jurnalul intim în literatura română, Editura Paco, București, 1998.
- Cordoș, Sanda, Literatura între revoluție și reacțiune. Problema crizei în literatură română și rusă a secolului XX, Editura Apostrof, Cluj-Napoca, 1999.
- Deciu, Andreea, Nostalgiile identității, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.
- Dinu, Adela, Diaristica feminină românească, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2012.
- Faifer, Florin, Semnele lui Hermes. Memorialistica de călătorie (până la 1900) între real și imaginar, București, Editura Minerva, 1993.
- Gavriliu, Eugenia, Sindromul Gulliver. Reprezentări ale românilor în clișeele literare engleze. Studii de imagologie literară, Editura Evrika, Brăila, 1998.
- Holban, Ioan, Literatura română subiectivă de la origini până la 1990: jurnalul intim, autobiografia literară, Editura Tipo Moldova, Iași, 2007.
- Iosifescu, Silviu, Literatura de frontieră, București, Editura pentru Literatură, 1969.
- Marian, Rodica, Identitate și alteritate. Eminescu și Blaga, Editura Ideea Europeană, București, 2005.
- Mihăieș, Mircea, Cărțile crude. Jurnalul intim și sinuciderea, Editura Polirom, Iași, 2005.
- Mihăieș, Mircea, De vegehe în oglindă, Editura Cartea Românească, București, 2005.
- Mușat-Matei, Carmen, Romanul românesc interbelic, Humanitas, București, 2008.
- Papadima, Liviu, Literatură și comunicare. Relația autor-cititor în proza pașoptistă și postpașoptistă, București, Editura Polirom, 1999.
- Pîrjol, Florina, Carte de identități, Editura Cartea Românească, București, 2014.
- Simion, Eugen, Ficțiunea jurnalului intim, vol. I Există o poetică a jurnalului, Editura Universul Enciclopedic, București, 2005.

Simion, Eugen, Ficțiunea jurnalului intim, vol. II Intimismul european, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

Simion, Eugen, Ficțiunea jurnalului intim, volumul III. Discursul românesc, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

Simion, Eugen, Fragmente critice, vol.I, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1997.

Simion, Eugen, Fragmente critice II: Demonul teoriei a oboist, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1998.

Sorescu, Marin, Ușor cu pianul pe scări, Editura Cartea românească, București, 1985.

Sorescu, Radu, Opera lui Octavian Paler, Editura Scrisul Românesc Fundația-Editura, Craiova, 2012.

Tomuș, Mircea, Romanul romanului românesc.În căutarea personajului, 100+1 Gramar, București, 1999.

Ursa, Anca, Metamorfozele oglinzii. Imaginarul jurnalului literar românesc, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2006.

Voicu-Alexandrescu, Ileana, Octavian Paler – Mitopoetica eseului, Editura Alfa, Iași, 2011;

b) ARTICOLE, PREFEȚE, CONFERINȚE

Andrei, Mariana, Teoria călătoriei între nevoie de comunicare și cheltuială de nervi. Jurnal de Marin Sorescu, în „Analele Universității din Craiova”, Seria Științe Filologice, Literatură română, universală și comparată, Anul XXXII, Nr. 1–2, 2010

Capelos, Maria, Dan Berindei povestește cum era să fii istoric pe vremea comuniștilor, articol publicat online în „România liberă”, 13 iulie 2018, accesabil la adresa <https://romanalibera.ro/cultura/dan-berindei-povesteste-cum-era-sa-fii-istoric-pe-vremea-comunistilor-704740>

Cernat, Paul, Șansa jurnalului intim, în „Observator Cultural”, 30.04-06.05.2002, nr.114, p.9.

Chișu, Lucian, „Spectacolul” Marin Sorescu, în „Caiete Critice”, Revistă Editată de Fundația Națională de Știință și Artă, nr. 2 (340)/2016, p. 41.

Conerth, Dana, Adrian Paunescu, o scurta biografie, <http://crct.ro/n65U>, consultat la data 12 octombrie 2016.

Coroiu, Constantin, Scrisoare imaginară lui Don Quijote, în „Convorbiri literare”, nr. 7 (139) iulie 1981, p. 7.

Cristea, Anca Maria, Jurnalul intim sau „ficțiunea nonficțiunii”, în „Nod literar”, feb. 2005, nr2(21).

Diaconu, Mircea A., Eugen Simion. Modernitatea (O recitare a Jurnalului parizian), în „Convorbiri literare”, anul CXLVII, mai 2013, nr.5 (209), p.36;

Dumitriu, Daniel, Arta de a descoperi America, în „Convorbiri literare”, nr.1 (133) ianuarie 1981, p. 8

Grigurcu, Gheorghe, Glose la Octavian Paler, în „România literară”, nr. 26, 3-9 iulie 1996, p. 5

Lătărețu, Adriana, Octavian Paler – Aventuri solitare, articol disponibil la adresa: http://www.centrul-cultural-pitești.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=1226:eseu&catid=156:revista-arges-aprilie-2008&Itemid=112, consultat la data de 15.04.2015;

Olteanu, Gheorghe A., Timpul lecturii, în „România literară”, anul XL, 7 dec. 2007, nr.48, p. 21;

Pecican, Ovidiu, Avalon. Ego-istoria ca aventură etică, articol disponibil la adresa http://www.observatorcultural.ro/AVALON.-Ego-istoria-ca-aventura-etica*articleID_22182articles_details.html, 2009;

Savitescu, Ionel, Octavian Paler, Aventuri solitare, în „Ateneu”, 34, nr.1, 1997;

Simion, Eugen, Sorescu 80.Jurnalul intim ca o ciornă de viață, în „Caiete Critice”, Revistă Editată de Fundația Națională de Știință și Artă, nr. 2 (340)/2016;

Simion, Eugen, Sorescu: un spirit voiajer cu o mentalitate de sedentar, „Cultura”, nr.:91 / 2007-09-04 / Sectiunea: Cultura literara: în ariergarda avangardei, consultată la adresa <http://revistacultura.ro/cultura.php?articol=2014>, la data de 3.05.2016.

Sorescu, Marin, Ușor cu pianul pe scări, „Ramuri”, nr. 4 (226), 15 aprilie 1983, p. 3

Vasilache, Simona, Subgenul „înalt” al biograficului, în „România literară”, nr. 3, 26 ianuarie-1 februarie 2005, p. 25.

Vulpe, Ana Maria, Anacronic este doar disprețul față de adevăr. Timpul trăirii, timpul mărturisirii: Eugen Simion la 80 de ani, în „Jurnalul Național”, anul XX, nr. 6186, 5 iun. 2013, nr. 6186, p. 10.

Ștefănescu, Alexandru, Portretul scriitorului la 70 de ani, în „România literară”, nr. 26, 3-9 iulie 1996, p. 4

Ștefănescu, Alexandru, Ultimul Marin Sorescu, în „Cultura”, nr. 266, 24 martie 2010 accesat la adresa <https://revistacultura.ro/nou/2010/03/ultimul-marin-sorescu/>, la 6 februarie 2019

Terian, Andrei, Alisa în Țara literaturii în România Literară, anul XXXVIII, nr. 18, 2005, accesabil la adresa: http://www.romlit.ro/alisa_n_ara_literaturii, consultat la data de 5.05.2014;

III. INTERVIURI

Cristea-Enache, Daniel, Convorbiri cu Octavian Paler, Corint, București, 2007.

Iliescu, Silvia, Academicianul Dan Berindei, la 95 de ani, interviu realizat în 1994 și publicat online de V. Brădățeanu la 26.03.2019 la adresa <http://www.rador.ro/2019/03/26/academicianul-dan-berindei-la-95-de-ani/>

Sorin, Virgil, Marin Sorescu: „Cărților mele le place să călătorească”, interviu publicat în „România literară”, anul XIV, nr. 12, joi 19 martie 1981, p. 5.

Ungureanu, Laurențiu, Dan Berindei: „Datorez viața ambiției de a studia doi ani de liceu într-unul”, articol consultat la adresa <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/dan-berindei-datorez-viata-ambitiei-de-a-studia-doi-ani-de-liceu-intr-unul>, la data de 7. 06. 2018